

SESTAIS STARPTAUTISKAIS SIMPOZIJS PAR KARJERAS ATTĪSTĪBU UN SABIEDRISKO POLITIKU (BUDAPEŠTA, 2011. GADA 5.–7. DECEMBRIS)

PAZIŅOJUMS

E. Dž. Vots

2011. gada 16. decembris

IEVADS

Simpozijā piedalījās 127 pārstāvji no 31 valsts. Pirms simpozija katras valsts delegācija sagatavoja ziņojumu par četriem tālāk aprakstītajiem tematiem. Šo tematu kopsavilkums tika izmantots apaļā galda diskusijās, kuru secinājumi pēc tam tika apspriesti un apkopoti plenārsēdēs. Šajā paziņojumā ir sniegts simpozija dalībnieku secinājumu kopsavilkums. Paziņojums nav saistošs nevienai no pārstāvētajām iestādēm. Tas pirmām kārtām ir paredzēts politikas veidotājiem.

1. temats. Politiskās, ekonomiskās un sociālās izmaiņas. Izmaiņas karjeras izglītības rīcībpolitikas un prakses uzdevumos

Principi

1. Svarīgs karjeras attīstības sistēmu un pakalpojumu uzdevums ir palīdzēt cilvēkiem īstenot mijiedarbību starp savas karjeras attīstību un ekonomiskajām, politiskajām un sociālajām izmaiņām tā, lai tas dotu labumu gan indivīdam, gan plašākai sabiedrībai.
2. Lai šīs sistēmas un pakalpojumi minēto uzdevumu īstenotu, tiem vienmēr ir jātiecas panākt dinamisku līdzsvaru starp iecerēm un realitāti, proti, starp personīgajiem mērķiem un darba tirgus pieprasījumu.
3. Ekonomiskās krīzes laikā nepieciešamība un potenciālais pieprasījums pēc karjeras attīstības pakalpojumiem ir lielāki, bet valstij ir sarežģītāk nodrošināt budžetu, lai uz šo vajadzību reaģētu.

Ieteikumi valstīm

1. Noteikt, ka piekļuve šādiem pakalpojumiem ir pilsoņu tiesības, kas ir saistītas ar cilvēka vērtības, cieņas un cerību atzīšanu.

2. Vienlaikus ciešāk sasaistīt karjeras attīstības¹ sistēmu un pakalpojumu uzdevumus ar politikas prioritātēm, t. sk. tām, kuru mērķis ir atbalstīt ekonomikas izaugsmi (piemēram, prasmju stratēģijas), vai samazināt izmaksas (piemēram, samazināt izglītību priekšlaicīgi pārtraukušo izglītības ieguvēju skaitu).
3. Panākt pienācīgu līdzsvaru starp intensīvu pakalpojumu nodrošināšanu tiem, kam tie vajadzīgi visvairāk, un pamatpakalpojumiem ikvienam (nepieļaujot situāciju, ka tiek atstātas novārtā „parasto iedzīvotāju” vajadzības).

Ieteikumi par starptautisko sadarbību

1. Sadarbojoties ar Karjeras attīstības un sabiedriskās politikas starptautisko centru (*International Centre for Career Development and Public Policy, ICCDPP*) un Starptautisko Izglītības un karjeras izvēles atbalsta asociāciju (*International Association for Educational and Vocational Guidance, IAEVG*), nostiprināt saiknes starp Eiropas mūžilga karjeras atbalsta politikas tīklu (EMKAPT) un citām simpozija valstīm, lai EMKAPT spēcīgās sadarbības struktūras un procesus varētu bagātināt ar paņēmieniem, kas tiek izmantoti valstīs ārpus Eiropas, tā gūstot savstarpēju labumu.
2. Nodrošināt to, ka šādas saiknes ietver EMKAPT publikāciju un rīku globālu kopīgošanu un citas darbības, atzīstot, ka labās prakses pamatā ir mācīšanās citam no cita, nevis modeļu importēšana.

2. temats. Mūžilga karjeras atbalsta politika kā integrētas cilvēkresursu attīstības rīcībpolitikas daļa. Problēmas un iespējas

Principi

1. Karjeras attīstība nav nošķirama no efektīvām cilvēkresursu attīstības un prasmju stratēģijām, t. i., indivīda talanti un motivācija tiek izmantoti ekonomikas un plašākas sabiedrības labā.
2. Karjeras attīstības rīcībpolitika un pakalpojumi parasti ir iedalīti atsevišķos sektoros (skolās, profesionālajā izglītībā un apmācībā, augstākajā izglītībā, pieaugušo izglītībā un nodarbinātībā), bet cilvēku karjera dzīves laikā ir saistīta ar pāriešanu no viena sektora uz citu. Karjeras atbalsta pakalpojumiem ir jāpanāk, lai šī pāriešana notiktu pēc iespējas gludāk, tāpēc ir svarīgi izstrādāt mūžilga karjeras atbalsta stratēģiju, kuras pamatā būtu sektoru saziņa, sadarbība un saskaņotība.
3. Lai sekmētu šādas stratēģijas izstrādi, var izveidot karjeras attīstības politikas forumu vai citu sadarbības un saskaņošanas mehānismu mūžilga karjeras atbalsta politikas veicināšanai. Tajā var iesaistīties attiecīgās ministrijas, sociālie partneri (darba devēji un arodbiedrības), karjeras atbalsta speciālistu profesionālās asociācijas un citas ieinteresētās puses. (Šādas struktūras tagad ir izstrādātas daudzās valstīs, it sevišķi Eiropā).

Ieteikumi valstīm

1. Valstīm, kurās vēl nav izveidots karjeras attīstības politikas forums vai cits sadarbības un saskaņošanas mehānisms mūžilga karjeras atbalsta politikas veicināšanai, ieteicams apsvērt, kāda struktūra būtu vispiemērotākā viņu vajadzībām un kā varētu izmantot citu valstu pieredzi šajā jomā.

¹ Par šeit un citur šajā dokumentā izmantoto terminoloģiju sk. Pielikumu.

2. Valstīm, kurās šāda struktūra ir izveidota, ieteicams regulāri pārskatīt tās darbības jomu, mērķus, uzdevumus, dalībnieku iesaisti un procesus, lai tā būtu ilgtspējīga un efektīva.

Ieteikumi par starptautisko sadarbību

1. Paplašināt EMKAPT izveidotās sadarbības un saziņas struktūras, lai tās būtu iespējams izmantot un papildināt citām ieinteresētajām valstīm ārpus Eiropas, kopīgojot pieredzi par šādu struktūru izveidošanu un uzturēšanu.
2. Paplašināt ar ierosināto EMKAPT glosārija izveidi saistītos apspriešanās procesus, lai piešķirtu tam globālu nozīmību.
3. Papildināt to ar darbu pie taksonomijas, lai aptvertu ne tikai karjeras atbalsta speciālistu un politikas veidotāju, bet arī pārējās sabiedrības izmantoto terminoloģiju.

3. temats. Mainīgā pasaule un mainīgais karjeras atbalsta uzdevums. Mūžilga karjeras atbalsta speciālistu prasmes un kompetences

Principi

1. Runājot par rīcībpolitiku, ir ārkārtīgi svarīgi nodrošināt karjeras attīstības speciālistu prasmju un kompetenču atbilstību paredzētajam mērķim, lai garantētu pakalpojumu kvalitāti.
2. Lai pakalpojumi būtu kvalitatīvi, ir vajadzīgi spēcīgi karjeras profesionāļi. Pašlaik profesionalizācijas līmenis (t. sk. tas, vai ir vajadzīga noteikta kvalifikācija, lai varētu strādāt šajā profesijā) dažādās valstīs un valstu daļās ir ievērojami atšķirīgs.

Ieteikumi valstīm

1. Izstrādāt stingrus profesijas standartus, kas saistīti ar stingru kvalitātes nodrošināšanas regulējumu, aptverot visdažādākos uzdevumus dažādos sektoros; atsevišķi izdalīt pamatkompetences un specializētās kompetences. Šī procesa nodrošināšanai valdība varētu sniegt finansiālu atbalstu attiecīgajām profesionālajām asociācijām vai sektora atbildīgajai institūcijai.
2. Sasaistīt minētos standartus ar valsts kvalifikāciju sistēmu, ar iepriekš iegūtās izglītības atzīšanu un ar iespēju ienākt karjeras speciālista profesijā, attīstīties tajā un aiziet no tās.
3. Izveidot ciešākas saiknes starp politikas veidotājiem, profesionālajām asociācijām, darba devējiem un apmācības iestādēm, lai nodrošinātu to, ka profesijas standartu un apmācības pieeju izstrādē tiek ņemtas vērā politikas un prakses tendences un ka tie ir inovatīvi, nevis atpalikuši (piemēram, saistībā ar darba tirgus pētījumu un tehnoloģiju izmantošanu).

Ieteikumi par starptautisko sadarbību

1. Izmantojot ICCDPP, IAEVG un citas profesionālās organizācijas, atbalstīt informācijas apmaiņu par politiku un praksi saistībā ar profesijas standartiem un apmācības pieejām (izglītības saturu un metodiku).

2. Izstrādāt profesionālo asociāciju pašvērtēšanas kritērijus karjeras attīstības jomā, lai šīs asociācijas varētu pārbaudīt savu piemērotību noteiktajam mērķim, savu efektivitāti un attīstības virzienus.

4. temats. Uz pierādījumiem balstīta prakse un rīcībpolitika

Principi

1. Lai valsts izdevumi par karjeras attīstības sistēmām un pakalpojumiem tiktu uzskatīti par pamatotiem, ir jābūt skaidriem pierādījumiem par to efektivitāti un ietekmi.
2. Šādiem pierādījumiem ir jāaptver atskaitīšanās sistēma ar regulāru datu apkopošanu, kā arī garengriezuma pētījumi, lai noteiktu ilgtermiņa ietekmi.
3. Pārlicenoša pētījumu un pierādījumu bāze veido svarīgu pamatu arī labās prakses īstenošanai karjeras attīstības jomā.

Ieteikumi valstīm

1. Pārskatīt esošās atskaitīšanās sistēmas visos sektoros. Tās varētu aptvert datus par ieguldījumu, procesiem, mācību rezultātiem (piemēram, karjeras vadības prasmes), īstermiņa ietekmi uz rīcību (piemēram, dalība izglītībā vai nodarbinātībā) un ilgtermiņa ekonomiskajiem un sociālajiem rezultātiem, kā arī datus par citiem kvalitātes kritērijiem (piemēram, speciālistu kompetence, pilsoņu vai lietotāju līdzdalība, pakalpojumu sniegšanas un uzlabošanas stratēģijas, sabiedrības un individuālās izmaksas un ieguvumi).
2. Izstrādāt izpētes stratēģiju, lai nodrošinātu spēcīgu, uz pierādījumiem balstītu rīcībpolitiku un praksi.

Ieteikumi par starptautisko sadarbību

1. Mudināt EMKAPT nākamajā darba programmā (2013.–2014. gads) ietvert politikas veidotājiem paredzētas rokasgrāmatas izstrādi, kurā būtu apkopoti svarīgākie pierādījumi par karjeras attīstības pakalpojumu ietekmi un sniegtas norādes par iespējamajiem atskaitīšanās sistēmu elementiem (ar piemēriem); to darīt sadarbībā ar ICCDPP un citiem būtiskajiem pētniecības tīkliem ārpus Eiropas.
2. Mudināt ESAO un partnerorganizācijas, izmantojot jaunus pieejamos datu avotus, atkārtoti sagatavot ietekmīgos valsts mēroga pārskatus, kādi tika sagatavoti 2001.–2003. gadā.

Pielikums

Simpozijā norisinājās nozīmīgas diskusijas par terminiem un to atpazīstamību. Dalībnieki atzina, ka vārdu krājums, kas tiek izmantots, runājot par karjeras attīstību saistībā ar sabiedrisko politiku, ir atšķirīgs un bieži rada neskaidrības. Lai veicinātu konsekveni, saskaņotību un pēctecību, pamatjēdzienu apzīmēšanai ir jānosaka konkrēti termini. Tika ierosināts, ka nākamajos divos gados līdz *IS2013* būtu jāievēro trīs šādi līmeņi.

Pamatjēdziens:	Karjeras attīstība
Definīcija:	Mūžilgs karjeras atbalsts mācībām un darbam
Saistītās rīcībpolitikas programmas:	Mūžizglītība Darbaspēka attīstība Sociālā iekļaušana

Termins „mūžilgs karjeras atbalsts” tiek izmantots tāpēc, ka Eiropā (saistībā ar „mūžizglītību”) tas ir starptautiskās sadarbības pamatā. Tomēr ir jāņem vērā, ka:

- „karjeras atbalsts” var tikt uztverts kā diezgan „norādošs”, savukārt karjeras attīstība ir izstrādāta tā, lai veicinātu cilvēku spēju īstenot savu karjeru, vajadzības gadījumā saņemot palīdzību;
- „mūžilgs karjeras atbalsts” var tikt uztverts kā apgalvojums, ka valstij ir jāapmaksā piekļuve karjeras atbalstam visas dzīves garumā, tomēr – lai gan piekļuves nodrošināšana šādai palīdzībai visas dzīves garumā dod labumu gan valstij, gan indivīdam – tas nenozīmē, ka valstij par visu būtu jāmaksā: daļa izmaksu – tieši vai netieši – tiek finansētas no valsts līdzekļiem, daļa – citā veidā. Valsts uzdevums var būt tirgus stimulēšana un tā kvalitātes nodrošināšana, kā arī tirgus neveiksmju kompensēšana.

Vēl būtu izmantojami termini:

- izglītība, apmācība, nodarbinātība, darbavieta;
- prasmju stratēģijas, cilvēkresursu attīstība;
- karjeras konsultācijas, nodarbinātības konsultācijas, karjeras informācija un padomdošana, karjeras izglītība, karjeras vai darbavietas koučings, karjeras mentorings, iztikas plānošana.

Izmantotā terminoloģija būtu jāpielāgo kontekstam un auditorijai.